

Strategiska ställningstaganden inför EU:s programperiod 2021-2027

Tillväxtverket har i uppdrag att bistå regeringskansliet i förberedelserna inför nästa programperiod av EU:s sammanhållningspolitik efter 2020. Eftersom regeringskansliet under hösten 2019 ska sammanställa strategiska ställningstaganden som kommer att utgöra en grund för förhandlingarna mellan kommissionen och Sverige om inriktningen för nästa programperiod vill Tillväxtverket framföra följande:

Vad bör de strategiska ställningstagandena innehålla?

Tillväxtverket anser att det övergripande syftet med strategiska ställningstaganden är att ge mål och vägledning för hur de olika fonderna kan förstärka och komplettera varandra och hur de kan användas för att nå mål för EU:s framtida sammanhållningspolitik samt nationell regional tillväxtpolitik och landsbygds politik. De strategiska ställningstagandena bör innehålla:

- En sammanfattning av de tillväxtpolitiska utmaningar och behov som råder nationellt och regionalt
- Vilka övergripande mål och prioriteringar som finns för den regionala tillväxtpolitiken efter år 2020
- En beskrivning hur de svenska prioriteringarna förhåller sig till de politiska områden och särskilda mål som finns för sammanhållningspolitiken efter 2020
- En beskrivning av vilka fonder och program som ska användas för att uppnå dessa mål och en sammanfattning av de viktigaste resultaten som förväntas för var och en av fonderna
- En beskrivning av hur samordning, avgränsning och komplementaritet mellan fonderna kommer ske, och hur dessa fonder förhåller sig till andra unionsinstrument, nationella och regionala program
- De fonder som primärt bör adresseras i de strategiska ställningstagandena är regional- och socialfond, Interreg samt de delar jordbruksfonden som berör landsbygdsutveckling

Vilka politiska områden och mål ska regionalfonden adressera efter år 2020?

I Kommissionens (KOM) landrapport för Sverige som presenterades våren 2019 angav KOM sin preliminära syn på prioriterade investeringsområden för de svenska regionalfondsprogrammen efter 2020. KOM anser att regionalfonden i Sverige ska fokusera på politiskt område 1 (PO1) och de särskilda målen om innovation, företagande och kompetensutveckling.

Tillväxtverket anser att kommande regionalfondsprogram ska:

- Fokusera på PO1 men till skillnad från KOMs förslag bör alla fyra särskilda mål adresseras dvs. även digitalisering bör prioriteras för Sverige och dess regioner
- Användas för att i högre utsträckning möta utmaningarna om kompetensförsörjning genom PO1 och det särskilda målet om kompetensutveckling inom smart specialisering
- Möta utmaningarna med att begränsa klimatpåverkan genom insatser främst inom PO1 (innovation och affärsutveckling) och PO3 (järnväg, hamnar, kollektivtrafik). Delar av PO2 kan också vara aktuell om det framkommer tydliga investeringsbehov som ERUF bör adressera inom PO2

Tabellen nedan anger en summarisk översikt över Kommissionens förslag på politiska områden och kopplat till dessa särskilda mål. Tillväxtverket anser att **fetmarkerade** mål bör prioriteras för regionalfonden. Därutöver kan ett eller flera mål inom PO2 bli aktuella om det framkommer tydliga investeringsbehov som ERUF bör adressera inom PO2.

Politiskt område	Särskilda mål
PO1 Ett smartare Europa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forskning och innovation 2. Digitalisering 3. Företagande 4. Kompetensutveckling
PO2 Ett grönare Europa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Energieffektivisering 2. Förnybar energi 3. Smarta energisystem 4. Klimatanpassning 5. Vattenförvaltning 6. Cirkulär ekonomi 7. Biologisk mångfald
PO3 Ett mer sammanlänkat Europa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bredband 2. Väg 3. Järnväg och hamnar 4. Spårvagn, tunnelbana och annan kollektivtrafik
PO4 Ett mer socialt Europa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arbetsmarknadens funktionalitet 2. Infrastruktur för utbildning och livslångt lärande 3. Integration av marginaliserade grupper 4. Hälso- och sjukvård
PO5 Ett Europa närmare medborgaren	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hållbar stadsutveckling 2. Lokalt ledd utveckling

Tillväxtverket bedömer att det finns ett fortsatt behov av offentligt stöd för bredbandsutbyggnad i lands- och glesbygd efter år 2020. Stödet bör dock utformas som ett nationellt stöd utanför landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammen enligt den modell som föreslås av PTS i rapporten om "Framtida stödsatser på bredbandsområdet".

Nästa programperiod bör möjliggöra investeringar inom transportsektorn av följande skäl:

- Sverige är i ett EU-perspektiv ett ytstort och glest befolkat land med ett stort beroende av utrikeshandel och väl fungerande person- och godstransporter. Sveriges regioner lyfter transportinfrastruktur som en prioriterad fråga för ökad tillväxt och konkurrenskraft.
- Bidra till nationella och globala klimat- och miljömål om minskade utsläpp från transportsystemet. Sverige behöver bli ett transporteffektivt samhälle genom klimatsmarta fordon, fartyg och flyg samt överflyttning av transporter till järnväg och sjöfart.
- Bidra till en mer effektiv gods- och persontrafik som bidrar till att förbättra arbetskraftens rörlighet, den regionala sammanhållningen och näringslivets kompetensförsörjning.

Tillväxtverket anser att storleken på budgeten (inkl. medfinansiering) är avgörande för hur många politiska områden och mål som regionalfonden ska adressera. En mindre budget gör det enklare att fokusera mer på PO1 medan en större budget kräver fler politiska områden och mål samt en tydligare integrering av nationell innovations-, klimat- och transportpolitik.

Tillväxtverkets bedömning baseras på nedanstående antaganden:

- Budget i regionalfondsprogrammen blir ungefär som nuvarande förslag dvs. ca 9 miljarder kronor varav ca 1 miljard är riktat stöd till de fyra nordligaste länen (den s.k. gleshetsbonusen)
- Nationell medfinansiering ökar från 50 till 60 % vilket innebär att 13,5 miljarder kommer krävas i medfinansiering (en ökning med ca 70 % jämfört med nuvarande programperiod)
- Nuvarande programstruktur med åtta regionala och ett nationellt program kvarstår
- Att kravet på tematisk koncentration där minst 85 % ska avsättas till de två första politiska områdena varav minst 60 % inom PO1 gäller för Sverige

Inriktningen på detta PM är avstämt och förankrat med Tillväxtverkets ledningsgrupp tisdagen den 11 juni 2019.

Vänliga hälsningar

Patrik Sällström, stf Avdelningschef Regioner, Tillväxtverket